

АНОТАЦІЯ

Аветісян М. Г. Трансгуманізм у сучасній візуальній культурі.

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 – Філософія (Галузь знання 03 - Гуманітарні науки). Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти та науки України, Харків, 2023.

Дослідження впливу та виявленню трансгуманістичних ідей у сучасній візуальній культурі. Робота пропонує аналіз візуальних медіа, таких як кіно, ігри, сучасне мистецтво та інші форми візуального вираження, що демонструють і розвивають концепції трансгуманізму.

В роботі проаналізовано різноманітні аспекти трансгуманізму, включаючи покращення людських можливостей за допомогою технологій, зміну природи ідентичності, етичні питання, пов'язані з технологічним розвитком та роль трансгуманізму у формуванні майбутньої культурної парадигми. Об'єктом дослідження є зображення та репрезентація трансгуманізму у візуальних творах сучасної культури. Проаналізовано візуальні символи, образи, теми та стилістику, що пов'язані із трансгуманістичними ідеями, а також розглядаємо їхнє відображення у мистецьких та медійних площинах.

Дисертація використовує концептуальний підхід, поєднуючи методи компаративістського аналізу медіа, культурології, філософії та соціології для розуміння впливу трансгуманізму на сприйняття та образи сучасного світу. Результати дослідження дозволяють краще зрозуміти, як трансгуманістичні концепції відображаються у візуальних формах мистецтва і медіа, та створити більш повний образ ролі технологій у формуванні культурної ідентичності.

Дисертація включає в себе докладні дослідження таких ключових аспектів:

- Аналіз візуального простору трансгуманістичних ідеалів у кінематографі, мистецтві та інших медійних формах.

- Вивчення ролі візуального у поширенні та популяризації трансгуманістичних концепцій у сучасному суспільстві.

- Аналіз сприйняття візуальних образів та їхнього впливу на формування світогляду глядачів та споживачів візуальної культури.

- Розгляд філософських, естетичних, етичних та моральних аспектів, пов'язаних із зображенням трансгуманістичних ідеалів у візуальних творах та вплив трансгуманізму на війну в Україні.

Дослідження є важливим для академічної спільноти, культурологів, медіа-дослідників та всіх, хто цікавиться впливом трансгуманізму на сучасну візуальну культуру і медіа. Робота сприяє розширенню нашого розуміння та діалогу щодо теми трансгуманізму, що має важливе значення в контексті сучасних технологічних та культурних трансформацій. Результати дослідження дозволять краще розуміти вплив трансгуманізму на візуальну культуру, а також виявити суттєвий внесок цих ідей у сучасне мистецтво та медійну сферу. Робота має науковий та культурний потенціал та відкриває нові перспективи для подальших досліджень у цій області.

Хід дисертаційної роботи висвітлюється в трьох розділах.

У першому розділі розглянуто концепт гуманізму як антропологічного виклику та культурну відповідь в модерністській та метамодерністській парадигмі. Формування ідеології гуманізму та її трансформації в модерну та постмодерну добу. Розглянуто основні антропологічні ідеї становлення гуманізму: про специфічну людську природу та людину як автономного суверена. Та про ідеал публічного

простору та активного політичного життя, де кожний автономний індивід може відстояти свою цінність.

Розглянуто діхотомію “людина і техніка” в контексті філософії техніки і її гуманістичної/антигуманістичної інтепретації. А також антропологічні проблеми цифровізації людства та авторство штучного інтелекту в мистецтві.

У другому розділі дисертації розглядаються гуманістичні та трансгуманістичні засади сучасної візуальної культури.

Розглянуті концептуальні підстави трансгуманізму і постгуманізму, особливості культурно-антропологічних підходів до визначення феномену трансгуманізму (розвиток нанотехнологій, комп’ютерної інженерії, віртуалізація культурного простору, літературних та кінематографічних експериментів в жанрі кіберпанк). В розділі дослідили історію розвитку ідей трансгуманізму та філософські засади трансформації концепції у візуальних творах. Проаналізовано підходи до визначення художнього простору мистецтва та внутрішнього простору твору в філософії мистецтва через візуальний та екзистенційний повороти. Вперше з’ясовано особливості культурно-антропологічних та методологічних підходів до визначення художнього простору, його структур; в тому числі розглянуто подієвість картини – картина не продукується нами як об’єкт, але здійснюється перед нашими очима як подія.

Зазначаємо, що трансгуманізм – це симбіоз історико-філософської та літературної, науково-фантастичної бази, що вплинула на сприйняття людини. Швидкий розвиток сфери технологій актуалізує інтерес до даної теми теж у прогресії, тому для нас подалі стало важливим вивчити це питання, визначити подальші перспективи концепції.

У третьому розділі наводяться результати роботи та проводиться аналіз матеріалів дослідження. Онтологізація трансгуманізму у сучасній масовій візуальній культурі.

Трансгуманізм є філософським напрямком, який досліджує можливості покращення людської природи та здатностей за допомогою технологій і наукових досягнень. Цей напрямок ставить питання про те, як технології можуть впливати на наше самоусвідомлення, фізичні можливості, інтелект, тривалість життя та інші аспекти людського існування. Статус трансгуманізму на межі наукової фантастики та футурології. На прикладі кінематографу розглянуто теми: штучний інтелект як “занадтолюдське” (“Космічна Одісея”, “Ех Machina”, “Вона”, “Матриця”), світ як ком’ютерна гра (“Першому гравцю приготуватись”, “Кіберпанк 2077”). Порівняно форми та образотворення трансгуманістичних ідей у цифровому та віртуальному просторі. З’ясовано поняття: надлюдське, кіборги, штучний інтелект, голе життя і симулякри масової культури. Завершуємо розділ актуальними питаннями і новими викликами для філософії - війна і трансгуманізм.

Головні наукові результати, що були отримані у роботі, є наступними.

1. Розкрито питання філософського та культурологічного розуміння візуального простору мистецтва;
2. З’ясовано особливості культурно-антропологічних та концептуальних підходів до визначення феномену трансгуманізму;
3. Розглянуто філософський аспект, пов’язаний з дискусією про досягнення генної інженерії, та зв’язок з природою розуму.
4. Досліджено філософський контекст існування ідей трансгуманізму в культурі на матеріалі візуального мистецтва, зокрема в кіно та комп’ютерних іграх.

Ключові слова: трансгуманізм, філософія, філософська антропологія, візуальна культура, художній простір, філософія техніки, віртуальна реальність, раціональність, просвітництво, наратив, штучний інтелект, феноменологія, тілесність, постлюдина.